

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Crisis Theologica

Cárdenas, Juan de

Sevilla, 1687

Dissertatio XII. An fidelis interrogatus de professione suæ Fidei, possit tacere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-75689](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-75689)

Fidei ex memoria notitia per *Fidem comparata*: quæ verba significant actum credendi mysteria, productum per speciem intentionalem, quæ generata fuit à cognitione credente tale mysterium ex motivo Fidei. Et quamvis videatur ipse Lugo id negare disp. 1. num. 36., viderur tamen non loqui de hoc casu, quo cognita fuerit revelatio, & ex vi illius generata fuerit species intentionalis mysterij crediti; & per hanc speciem eliciatur actus mediate procedens ex motivo Fidei. Arguit enim contra Authores, qui dixerunt, necessarium esse, quod Deus revelaverit; non vero, quod vnquam cognoscatur revelatio.

82. Favet etiam huic doctrinæ experientia, qua Fideles solent experiri, quod pro tunc immemores revelationis antea cognitæ, credunt mysterium aliquod firmissime: quæ firmitas non potest aliunde provenire, nisi ex cognitione orta, licet non actualiter, radicaliter tamen à revelatione prius cognitæ. Actus autem firmissime credentes mysterium, quamvis absque actuali memoria revelationis, videntur habere eam qualitatem firmitatis, quæ videtur esse proprietas solius assensus Fidei; maxime quod is assensus numquam habeatur sine pia affectione voluntatis.

83. Sed quando quidem P. Hurta. tado nõ resolvit omnino hanc quæstionem; sed solum ostendit maiorem inclinationem in hanc partem, quod isti actus sint Fidei Divinæ; ita neque ego resolvo: & quæstionem Doctoribus decidendam relinquo.

84. Nihilominus animadvertendum est, experientiam proxime propositam convincere vnum è duobus: vel quod illi actus, quibus credimus mysteria, dependentes mediate ab obiecto motivo Fidei, fiunt

ab habitu Fidei; vel quod tales actus immediate attingunt obiectum motivum Fidei; sed postea non recordamur, an fuerint elicitæ ex motivo Fidei propter rationem allatam initio huius articuli num. 70. & seqq. & in hoc secundum magis inclino.

DISERTATIO XII.

An Fidelis interrogatus de professione suæ Fidei, possit tacere?

CAPVT I.

Refertur propositio damnata, & opinioniones Authorum circa hanc quæstionem.

SUMMARIUM.

Negare Fidem semper est lethale, & hac negatio dupliciter contingit. num. 1.

Datur præceptum affirmativum confitendi exterius Fidem. Et hac confessio alia est materialis, & alia formalis num. 2.

An ei, qui interrogatur de Fide licet tacere? num. 3.

Prima sententia, esse peccatum lethale tacere, si ex silentio credatur non habere Fidem, vel hanc non esse veram, vel ex eo silentio alij in Fide titubent. num. 4.

Secunda sententia distinguit inter personam publicam, & privatam interrogantem de Fide. num. 6.

Tertia, quod nulla est differentia inter personam publicam, & privatam. num. 7.

Quarta, interrogatum de Fide à publica potestate posse tacere; quia inde non colligitur negare Fidem. num. 8. Quam

Quam longe distet ab ea opinione P. Granado. num. 9.

Propositio 18 in hoc decreto damnata tamquam scandalosa hæc est: *Si à potestate publica quis interrogetur, Fidem ingenue confiteri, ut Deo, & Fidei gloriosum consulo: tacere ut peccaminosum per se non damno.* Et in primis certum apud omnes est, & de Fide tenendum, numquam esse licitum, quin potius lethale peccatum esse, negare Fidem, sive coram potestate publica, sive coram homine privato. Id enim constat ex verbis Christi D. Math. 10. *Qui negaverit me coram hominibus, negabo eum coram Patre meo.* Quæ negatio duobus modis potest contingere, vel cum quis negat veram Fidem Catholicam, aut aliquod mysterium Fidei, vel cum negat, se esse Catholicum, Christianum, aut Papistam, id est, Fidei Romanæ Professorem; idque sive negetur voce, sive signo alio exteriori.

2. Præterea datur præceptum affirmativum confitendi exterius Fidem, ut constat ex D. Paulo ad Rom. 10. *Corde creditur ad iustitiam, ore autem confessio fit ad salutem.* Scilicet tamquam necessaria necessitate præcepti. Et ut optime observat P. Suarez disp. 14. de Fide sect. 2. num. 2. Alia est confessio materialis, & alia formalis. Materialis fit per signa exteriora, quæ plerumque fiunt in adimplerone aliorum præceptorum, scilicet audiendo Missam; accipiendo Sacram Eucharistiam, &c. Formalis fit per vocum pronuntiationem; quæ fit dicendo Symbolum Apostolorum, aut S. Athanasij, vel vocaliter fatendo, se esse Christianum. Et quamvis hoc præceptum affirmativum obliget ad sæpius confitendum exterius Fidem,

sufficienter impletur, per confessionem materialem, quæ fit in adimplerone aliorum præceptorum, aut obsequiorum, quæ sine obligatione sunt, ut portatione, vel recitatione Rosarij, aut alterius cultus externi. Et satis constat ex epist. Iacob. cap. 2. *Ego ostendam tibi ex operibus fidem meam.* Videatur de his omnibus P. Suarez. cit. qui egregie ea tractat.

3. Cum ergo hæc omnia certa sint, procedunt ulterius Theologi, excitantes aliquas quæstiones, & circa illas tradunt aliquas opiniones, quas expedit referre, ad rectam intelligentiam propositionis damnatæ, & doctrinæ tenendæ. Inquirunt ergo, an Fidelis interrogatus de sua Fide, cui illam, ut dictum est, negare non licet, possit tacere?

4. Prima sententia est S. Thomæ 2. 2. q. 3. art. 2. corp. docentis, casu quo quis interrogetur de sua Fide, esse peccatum mortale tacere, si ex ea taciturnitate crederetur, vel non habere Fidem, aut Fidem non esse veram; vel ex ea taciturnitate alij in Fide titubarent. Ita enim dixerit: *Sic enim confiteri Fidem non semper, neque in quolibet loco est de necessitate salutis, sed in aliquo loco, & tempore, quando scilicet per dimissionem huius confessionis subtraheretur honor debitus Deo, & etiam utilitas proximi impendenda: puta si aliquis interrogatus de Fide, taceret, & ex hoc crederetur, vel quod non haberet Fidem, vel quod Fides non esset vera; vel alij per eius taciturnitatem averterentur à Fide. In huiusmodi enim casibus, confessio Fidei est de necessitate salutis.* Hucusque S. Thomas,

5. Idem affirmat Caietanus ibidem sic: [Quoniam tunc est locus, & tempus confitendæ Fidei, quando interrogatur quis de sua Fide (ut in littera dicitur) ita quod se

S s 2 tacem

Suar.

S. Tho.

Suar.

Caiet.

tacendo creditur non Christianus, subtrahit Deo debitum tunc ibi honorem.]

6. Secunda sententia est eorum, qui distinguunt inter personam publicam, & privatam interrogantem de Fide. Aiunt enim, si persona sit publica, V. g. Rex, aut Magistratus, interrogatum de Fide debere manifestare Fidem; si vero persona sit privata, V. g. aliquis de plebe, posse tacere, vel interrogationem eludere, per illa verba, [Quid ad te?] vel similia. Ita P. Thom. Sanch. lib. 2. Sum. cap. 4. num. 6. & apud ipsum Mag. Bañez 2. 2. quæst. 3. art. 2. dub. 1. concl. 3. P. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 27. quæst. 1. Idem tuetur P. Becanus cap. 9. de Fide quæst. 4. num. 2. & Leander à Ss. Sacr. part. 1. decal. tract. 2. disp. 2. quæst. 7. multis perperam citatis Et post hoc decretum Innocentij idem tradunt Lumbier tom. 3. Sum. n. 1768, & Filguera in explicat. huius propositionis 18. conclus. 2. & Hozes. ibid. num. 35.

7. Tertia sententia tuetur, nullam esse differentiam in eo, quod quis de Fide inde interrogetur à persona publica, aut à privata. Ita P. Suar. in ea disp. 14. sect. 3. num. 6. vbi sic ait: [Hæc vero distinctiones materiales quidem sunt ad explicandam circumstantiam temporis, pro quo obligat præceptum confitendi Fidem, & consequenter sit prava occultatio Fidei. Nam hæc obligatio non nascitur ex qualitate, vel potestate personæ rogantis, sed ex occasione, in qua non potest occultari Fides sine gravi diminutione Divini honoris, aut detrimento spirituali proximorum, ut ex dictis sect. superiori constat. Et ideo parum refert, quod rogans sit proprius Rex, vel extraneus, cum obligatio ex iurisdictione rogantis non oritur. Et ob eandem

causam nihil obstabit, quod persona rogantis sit privata; nam si rogatio sit publica poterunt eadem in commoda sequi, non confitendo Fidem in tali articulo; & simili modo quamvis rogatio privata sit, atque etiam persona rogans; si tamen illa sit gravis, & possit multum Fidei prodesse, vel nocere; ad dictam obligationem sufficit. Quia vero quando Tyrannus publica potestate, & publice rogaret, certa est necessitas moraliter loquendo, ideo de illa potissimum loquuntur Auctores; in reliquis autem casibus sunt circumstantiæ ponderandæ.] Hæc P. Suar., & P. Petrus Hurtado. 2. 2. disp. 48. sect. 2. num. 17. idem discrimen rejicit, & utrobique eodem modo discurrendum esse ait, sive persona sit publica, sive privata. Item P. Granado 2. 2. controv. 1. tract. 11. sect. 2. num. 8.

8. Quarta opinio fert, interrogatum de sua Fide à publica potestate, posse tacere; eo quod ex eo silentio non colligitur, negare Fidem. Leander à Ss. Scram. tom. 1. in decal. tract. 2. disp. 2. quæst. 8. magnam irrogat iniuriam P. Granado, cui eam opinionem attribuit his verbis contentam: [Negant adhuc plures DD, eo quod ex præcisa taciturnitate Fidelis, non potest Princeps colligere, aut præsumere illum Fidem negare, sed potius implicite illam fateri.] Et inter alios citat Granadum. Ex cuius citatione deceptus Lumbier tom. 3. Sum. num. 1768. eam opinionem attribuit eidem.

9. Citat P. Granadum. 2. 2. Controv. 1. de Fide tract. 11. sect. 2. num. 8; à qua tamen opinione longissime abest, ut ex eius verbis constat. [B. Thomas vero in art. 2. ait, tunc tene ri aliquem non tacere, quando propterea crederetur non habere Fidem, aut Religionem nostram

Thom.
San.
Bañez
Azor.
Becan.
Leand.
Lumb.
Filguer
Hozes.

Suar.

Suar.
Hurt.

Leand.

Lumb.

tram non esse veram, aut alij ob eius taciturnitatem avertentur à Fide. Atque hæc quidem doctrina vera est, quando interrogatus præberet suo silentio sufficientem occasionem prudenter existimandi, nostram Religionem non esse veram, aut ipsum non esse Catholicum, &c. Nam in eo eventu *tacere est erubescere Christum*, & doctrinam eius, gravemque proinde irrogare iniuriam Catholicæ Religioni, & ipsius Authori. Et sane si in prædicto casu liceret tacere, liceret etiam uti verbis æquivocis, aut negare me esse Christianum (subintelligendo in mente, &c.) sicut ergo hoc non liceret ob iniuriam, quæ Deo irrogatur, ita *nec tacere*. Vnde eleganter Tertullianus lib. de Idolol. paulo ante finem: *Negat, inquit, quicumque dissimulat in quacumque causa pro Ethnico habitus*. Et id voluere. S. Chrisost, & B. Tomi. adducti à Bañez. cuius distinctio non est probanda, quando eadem incommoda occurrunt, aut occurrere possunt, licet qui interrogat, habeat privatam autoritatem: quando vero *qui tacet, non præberet sufficientem occasionem existimandi*, Fidem nostram esse falsam, &c. tunc non esset peccatum mortale tacere. Hæc P. Granado.

10. Vbi vides nihil discedere à modo loquendi S. Thomæ. Vbi est ergo in toto hoc contextu, quod illi attribuit Leander? Componere dictum Leandri attributum Granado, cum dicto ipsius Granadi: nam Leander ex Granado refert hæc: *Ex præcisa taciturnitate Fidelis, non potest Princeps colligere, aut præsumere, illum Fidem negare, sed potius implicite illam fateri*. Ipse autem Granado dicit: *In eo casu tacere est erubescere Christum, &c.* & solum superaddit il-

lam conditionalem. *Quando vero qui tacet, non præberet sufficientem occasionem existimandi, &c.* quod est conforme dicto S. Thomæ, ut mox videbimus.

11. Citat etiam Leander pro eo asserto P. Petrum Hurtado supra relatam. Sed longe alia est mens huius Authoris, ut legenti constabit. Nec vacat alios Authores à Leandro relatos examinare.

CAPVT II.

*Sensus propositionis damnatæ,
& damnationis
eius.*

SVM MARIAM.

Lethale est silentium, quando est signum negatæ Fidei, aut erubescentiæ de illa confitenda. n. 12.

Silentium coram potestate publica interrogante est signum negatæ Fidei, vel erubescentiæ. n. 14.

Cum hoc stat, quod aliquando per accidens id silentium possit non esse signum negatæ Fidei, neque erubescentiæ. n. 15.

Varij casus, in quibus id silentium non est signum negatæ Fidei, neque erubescentiæ. n. 15. & seqq.

Quid censeat P. Suarez. n. 18.

Eodem modo discurrendum est, quando ex eo silentio aliqui sunt scandalizandi. n. 19.

12. **A** pud omnes certum est, quod quando (interrogante tyranno, vel privata persona) silentium est signum negationis Fidei, aut erubescentiæ de confessione illius, etiam ob metum mortis; est mortaliter illicitum contra præceptum Confessionis Fidei. Si vero per possibile, vel im-

Tertul.

S. Chris.

S. Tho.

Bañez.

impossibile, id silentium propter aliquas circumstantias non esset signum negationis Fidei, neque erubescentiæ de illa confitenda, neque id silentium esset scandalo alijs, illud non esset illicitum. Quia tota ratio malitiæ, quæ reperi potest in eo silentio, est esse signum negatæ Fidei, signum, inquam, unde possit præsumi negari Fidem, idque sive propter præceptum confitendi, & non negandi, sive propter scandalum aliorum.

13. Afferit ergo propositio damnata, quod si quis à potestate publica interrogatus taceat, id *per se* non esse peccaminosum. Cum autem dicit *per se*, supponit *per accidens* esse posse peccaminosum.

14. Dicendum ergo est, iuxta sensum huius damnationis, id silentium coram potestate publica *per se* esse signum erubescentiæ de confitenda Fide aut signum negationis Fidei: quia id silentium non attribueretur contemptui personæ interrogantis, neque enim tyranno posset responderi, sicut privatæ personæ, (Quid ad te? Quis es tu, ut me iudicare velis?) Præterea, quia tacere, quando instat timor poenæ, omnes id attribuunt timori poenæ: ergo id silentium coram tyranno interrogante, est signum non confitendi propter timorem poenæ, sive erubescentiæ de illa confitenda ob metum. Et ideo optime dixit Tertullianus supra re-

Tertul. latus à P. Granada: *Negat, quicumque dissimulat*, &c. quia dissimulatio est signum per se negationis Fidei. Et S. Chrisost. in cap. *Nolite timere*. 11. *S. Chris.* quæst. 3. ait. (*Non solum ille proditor est veritatis, qui transgrediens veritatem, palam pro veritate mendacium loquitur; sed etiam ille, qui non libere veritatem pronuntiat, quam libere pronuntiare oportet.*) sed quare iste est proditor veritatis, nisi quia per se loquendo, interrogatus de veritate Fi-

dei, & non libere pronuntians illam, dat signum negationis veritatis.

15. Hinc colliges, non esse contra sensum huius damnationis admittere, quod aliquando per accidens id silentium coram potestate publica possit non esse signum negatæ Fidei, neque erubescentiæ de confessione. V.g. si interrogatus taceat, & osculetur crucifixum, quem præ manibus habeat; tunc illud silentium per accidens non est signum negatæ Fidei, quia licet ore taceat, opere confiteatur. Et idem est, si tacens iugulum extendat, ut demonstret separatim mori pro Fide.

16. Præterea duo socij Fideles conveniuntur coram Tyranno, qui eos interrogat dicens, (Numquid vos Catholici estis?) Et Principalis eorum respondet, *Ambo Fidem Catholicam profiteremur*; alter vero socius tacet, sed lato vultu annuit. In hoc casu taciturnitas istius per accidens non est signum negatæ Fidei; quia principalis loquitur pro se, & pro socio annuente. Et illud idem silentium, quod sine ea circumstantia esset signum negatæ Fidei, ob eam circumstantiam est signum suæ etiam confessionis.

17. Item, da casum, in quo Tyrannus dicat Petro (certo scio, te esse professorem Fidei Catholicæ; ideo dabis mihi acerbissimas poenas.) & Petrus taceat, & rideat spernens minas. Hoc silentium non est signum negatæ Fidei, aut timoris: Nam in ea circumstantia taciturnitas illa est virtualiter confessio. Si enim timeret, negaret: & non negare, sed tacere, & ridere minas est signum confessionis Fidei.

18. Et ideo P. Suarez citatus illa sect. 3. afferens, in ea occasione Tyranni interrogantis esse certam necessitatem confitendi; postea num. 7. respondet ad argumentum tertium partis oppositæ, quod num. 3. sic pro-

posuerat. [Tertio videtur hoc posse probari exemplo Christi, & Sanctorum: nam interrogati sæpe tacuerunt: ergo id etiam nobis licet.] Cui argumento sic respondet eo nu. 7. (Ad vltimum responderetur, rem non physice, sed moraliter spectandam: nam si quis tacendo videatur contemnere Tyrannum, aut in sua Fide esse constans; illa est virtualis confessio, & responsio. Et ita accidebat in exemplis, quæ ibi referuntur.) Vnde iuxta Suarezium coram Tyranno debet respondere Fidelis, vel expresse, vel virtualiter. Et quando quis tacet, debet silentium esse vestitum talibus circumstantiis, vt opere confiteatur, ita vt constet Tyranno, illum esse Fidele[m] Catholicum. Et inde etiam constat, quod silentium coram interrogante per se est damnabile, vt pote signum timoris, & erubescentiæ, quia communiter censetur habitum ex timore pænæ, & ex erubescencia, per accidens autem ex circumstantia manifestante Fidem, silentium posse non esse damnabile; quia propter illam circumstantiam desinit esse signum negatæ Fidei. Itaque propositio damnata ait, id silentium per se non esse peccaminosum; supponit autem, posse per accidens esse peccaminosum. Iuxta damnationem autem dicimus, per se esse peccaminosum; per accidens autem posse non esse peccaminosum; quando scilicet ore tacens opere cõfiteatur.

19. Tandem adverte, quamvis solum locuti simus de taciturnitate, quatenus est signum negatæ Fidei, aut erubescentiæ de illa confitenda; idem prorsus esse intelligendum, quando talis taciturnitas præbet alijs scandalum, quo auertantur à Fide; iuxta sententiam, & periodum S. Thomæ relata[m] cap. 1. Vbi observandum est, quod notavit optime Illustiss. Petrus de Tapia tom. 2. Caten. moral. lib. 1,

quæst. 3. arr. 6. in hæc verba: (Si video ex taciturnitate mea, & omissione confessionis aliquos, vel aliquem defecturum à Fide, vel vacillaturum, non solum ex charitate, sed ex ipsa præcisâ & formali confessione Fidei teneor præcepto affirmativo confiteri eam; cum ex ipsa formali omissione confessionis Fidei in eo eventu per se sequatur defectus ille, vel vacillatio.)

CAPVT III.

Quenam sint opiniones contentæ sub hac damnatione?

ARTICVLVS I.

De assertione conditionali.

SYMMARIVM.

An taciturnitas hæc conditionaliter proposita incurrat hanc damnationem? n. 20.

Resolvitur non incurrere. n. 22.

Ex ea propositione conditionali inferatur doctrina censura Pontificiæ. num. 23.

Explicatur amplius censura Pontificiæ. num. 24.

20. **A**D hanc quæstionem, [An coram interrogante de professione Fidei, licitum sit tacere?] respondent aliqui Authores assertione conditionali nempe, non esse licitum tacere, si silentium illud præbet signum timoris, erubescentiæ aut negationis Fidei; si vero non detur tale signum, sed potius confessionis, ex peculiaribus circumstantiis, id non esse illicitum. Ita enim asserunt P. Suarez, & P. Granada citati. Item Lugo Card. disp. 14. de Fide sect. 2. n. 38. & 39. Lugo & alij.

Suar. Gran. Car. Lug. In-

21. Inquiratur ergo, an hæc doctrina, sic conditionaliter tradita, contineatur sub condemnatione istius propositionis 18. Ratio dubitandi est: nam in hac censure absolute damnatur taciturnitas exhibita interrogationi Tyranni: hæc autem conditionalis supponit, aliquos esse casus, in quibus ea taciturnitas non debeat damnari: ergo ea sententia sic conditionaliter tradita adversatur censure Pontificie, atque adeo sub ea condemnatione continetur.

22. Dicendum tamen est, eam doctrinam, ita conditionaliter traditam, non subiacere huic damnationi. Ostenditur primo. Nam S. Thomas citatus cap. 1. in prima sententiâ hanc doctrinam tradit hoc modo conditionaliter. Notanda sunt verba S. Doctoris: *Subtra heretur honor Deo debitus, &c. si aliquis interrogatus de Fide taceret, & ex hoc crederetur, vel quod non haberet fidem, vel quod fides non esset vera, &c.* In hac autem conditionaliter includitur etiam ista: *Si taceret, & ex hoc silentio non crederetur, illum deficere in Fide, &c.* Nam quando conditio ponitur tamquam requisita, ut aliqua actio sit peccaminosa; si ponitur conditio, verificatur, quod sit illicita; & si deficit conditio, verificatur, quod deest ratio malitiæ. Patet ergo, doctrinam præfatam S. Thomæ procedere eo modo conditionaliter. Certum autem est, doctrinam S. Thomæ non adversari censuræ Pontificie, neque sub hac illam contineri, aut damnari.

23. Nam illa doctrina, eo modo conditionaliter tradita, est principium generale, unde manifeste inferatur censura Pontificia. Quod patet hoc syllogismo. [Interrogante Tyranno Petrum de professione Fidei, si huius silentium dat signum negatæ Fidei, aut erubescentiæ, peccat læthaliter tacendo; si autem non dat sig-

num eiusmodi, non peccat: sed silentium in tali occasione per se est signum negatæ Fidei, sive erubescentiæ, quamvis per accidens in aliquo raro casu possit non esse tale signum: ergo per se est læthaliter illicitum tacere in ea occasione; quamvis per accidens in aliquo casu raro possit non esse læthale peccatum.] Ecce quomodo doctrina censura Pontificie inferatur optime ex illa doctrina, eo modo conditionaliter tradita. Cum ergo censura Pontificia inferatur ex illa doctrinâ, modo conditionaliter traditâ, non potest hæc censura illi adversari, cum in legitima argumentatione consequens non possit adversari suo antecedenti.

24. Ad rationem dubitandi patet ex dictis, censuram Pontificiam non esse adeo absolutam, ut non patiat, quod per accidens in aliquo casu raro dicatur, quod silentium hominis Fidelis iuxta exempla proposita cap. 2. sit indemne, & licitum; quia censura cadit supra id, quod dicit propositio damnata, nempe, quod per se non est peccaminosum tacere in eo eventu. Et ita censura Pontificia, quamvis absolute data, non adversatur ei doctrinæ conditionaliter.

ARTICVLVS II.

De taciturnitate coram persona privata.

SYMMARIVM.

An reperiatur differentia inter personam publicam, & privatam. n. 26. Opinio asserens, silentium coram persona privata non esse illicitum, non subiacet damnationi. n. 27.

Si coram persona privata silentium sit signum negatæ Fidei, aut timoris, &c. certum est esse illicitum. n. 28.

si

Si id silentium sit signum contemptus persone private, probabiliter procedit assertio. num. 29.

An Princeps habeat ius interrogandi de Fide. n. 30.

Opinio Filguera, quod Princeps habeat ius interrogandi de Fide, impugnetur. num. 32.

25. **I**nquiritur secundo, an huic damnationi subiaceat, aut alio modo sit improbabilis opinio docens, si quis interrogetur de professione Fidei á persona privata, non teneri ad confitendum Fidem?

26. Vidimus cap. 1. in relatione secundæ sententiæ, non paucos Doctores distinguere inter personam publicam, nempe Principem, aut Magistratum, & personam privatam: asserereque, illicitum esse silentium coram persona publica interrogante; non sic, si taceatur coram persona privata. Vidimus etiam in relatione tertiæ sententiæ, plures non reperire discrimen inter vtrumque genus personarum. Et opere pretium est discernere, an ea secunda sententia subiaceat huic damnationi; vel saltem digna sit, quæ excludatur á praxi?

27. Dico primo. Ea secunda sententia non subiacet huic damnationi. Probat. Nam censura Pontificia ponit in propositione damnata illud initium periodi: *Si à potestate publica quis interrogetur*: non ergo loquitur de interrogatione personæ privatæ: atque adeo ex vi censure Pontificiæ ea secunda opinio manet indemnitas.

28. Dico secundo. Si coram persona privata interrogante Petrum de professione Fidei, Petrus taceat; eiusque taciturnitas sit signum negatæ Fidei, aut timoris, vel erubescentiæ de confitenda Fide; improbable est, quod sit licitum tacere. Patet. Nam apud omnes certum

est, sicut est læthaliter illicitum negare Fidem, ita esse gravissimum peccatum dare signum eiusmodi negationis, aut erubescentiæ: ergo si taciturnitas coram privata persona sit signum eiusmodi, improbable est, quod non sit iniquum; & certum est, esse iniquum.

29. Dico tertio. Quatenus secunda sententia ponit, taciturnitatem coram potestate publica interrogante de professione Fidei, non esse signum contemptus personæ, sed per se esse signum negatæ Fidei; & coram persona privata esse posse signum contemptus personæ; & posse responderi, [Quid ad te? Quis te constituit iudicem?] probabiliter procedit. Nam id silentium non est condemnabile, nisi quatenus est signum negatæ Fidei, aut erubescentiæ, vel timoris confitendi Fidem: cum ergo coram persona privata frequenter possit carere eâ circumstantia talis significationis; eo modo potest non esse illicitum.

30. P. Petrus Hurtado supra citatus ex eo probat, nullum esse discrimen inter interrogationem personæ publicæ, & interrogationem personæ privatæ: quia sicut persona privata non habet ius interrogandi de Fide in odium Fidei, ita nec Tyrannus, nec Princeps, aut alia persona publica; neque enim in odium Fidei maius habet ius Princeps, quam privatus homo.

31. Filguera in expositione huius. 18. propositionis sic respondet ad argumentum. P. Petri Hurtado. [Licet ex se nõ gaudeat maiori iure ad interrogandum de Fide persona publica, quam privata; quia utraque in Fidei odium interrogat: tamen persona, seu potestas publica habet ius perfectum ad interrogandum, dimanans ab authoritatæ, quam illi attribuit Fides propter illius honorem,

T t rem,

rem, & gloriam: nam Fides ex sua natura habet ius, vt manifestetur, & illam omnes confiteantur, & sic tribuit ius publicæ authoritati ad prædictam interrogationem.]

32. Sed in primis istud ius sine fundamento adscribitur potestati publicæ: cuius iurisdicctio solum extenditur ad gubernationem politicam. Deinde difficile intelligitur, quomodo ipsa Fides det ius potestati publicæ, vt interroget in odium ipsius Fidei. Præterea, quia tota ratio malitiæ residens in ea taciturnitate consistit in eo, quod sit signum negatæ Fidei, vel erubescentiæ de illa confitenda, aut causa scandali; vnde fit, quod in dependenter à quolibet iure interrogandi, si ea taciturnitas est signum negatæ Fidei, vel erubescentiæ, aut causa scandali, est læthaliter illicita; ergo eiusmodi ius, aut carentia illius per se solum neque prodest, neque obest huic decisioni.

ARTICVLVS III.

An aliquæ aliæ opiniones subiacent huic damnationi?

SVMMARIVM.

An cum vocantur per edictum Fideles, teneantur comparere ad declarandam suam Fidem? n. 33.

An qui interrogatur de Fide, & non in odium Fidei, licite possit tacere? num. 35.

An si interrogetur de Fide solum ad detegendum inimicum, teneatur respondere? num. 36.

An si Princeps interroget, non in odium Fidei, sed ob alium finem bonum, licite possit tacere num. 37.

33. **I**nquiritur tertio, an subiacent huic damnationi opinio docens, quod cum potestate pu-

blica per edictum Fideles, vt coram tribunali declarent suam Fidem, non teneantur ire ad illam declarandam. Et quidem hanc opinionem multi sapientes Theologi tuerentur. Ita P. Suarez disp. 14. de Fide sect. 3. n. 6. Lugo Card. disp. 14. de Fide sect. 2. num. 43. P. Conink disp. 15. de Fide dub. 5. num. 81. P. Castro Palao tom. 1. tract. 4. disp. 1. sect. 14. n. 2. & plures alij.

34. Dicendum est, hanc opinionem non subiacere damnationi. Ratio est, quam tradit P. Suarez loco proxime citato, vbi hæc habet: [Necessarium est, vt persona nominatim, vt sic dicam, & in particulari rogetur: nam si tantum in generali proponatur, vt si quis est Fidelis, te prodat, cum multi adsint occulti, *nemo proprie interrogatur*; & ideo regulariter loquendo, nullus tenetur tunc se prodere.] Vnde instruitur argumentum. Censura Pontificia loquitur de eo, qui tacet interrogatus: sed cum vocantur per edictum, vt manifestent suam Fidem, *nemo proprie interrogatur*: ergo censura Pontificia non condemnat opinionem, quæ id asserit de vocatis per edictum.

35. Inquiritur quarto, an subiacent ei damnationi sententia asserens, cum, qui interrogatur, non in odium Fidei, sed propter alium finem, non peccare tacendo, aut simulando. P. Suarez loco proxime citato asserit, non peccare, vbi sic ait: [Etiam est considerandum, an rogans id faciat in odium Fidei, vel tantum in odium persone, vt inimicum detegat: in hoc enim posteriori casu cessat obligatio respondendi, vt per se constat.] Idem docet P. Castro Palao in loco proxime citato punct. 13. n. 4., & alij.

36. Circa quam dubitationem dicendum est primo, in eo casu quæ-

P. Sua.
Lugo.
Conink
Castro.
Pal.

Suar.

Castro.

quem ponit P. Suarez, vt non interrogetur in odium Fidei, sed solum ad detegendum inimicum; sic non damnatur ea sententia, quod ita interrogatus non teneatur respondere veritatem. Ratio est: nam censura Pontificia respicit causam Fidei, & confessionis eius: at in illo casu, in quo interrogat siue Princeps, siue privatus, non agitur causa Fidei, neque confessionis eius: ergo hanc sententiam, quæ loquitur de hoc casu particulari, non damnat censura Pontificia.

37. Dicendum est secundo, si propositio procedat vniuersaliter de omni casu, in quo potestas publica interroget, non in odium Fidei, sed ob alium finem bonum; si affirmet licite posse tacere, talis affirmatio subiacet huic damnationi. Ratio est. Nam potest Princeps Catholicus in Belgio scire velle propter aliquem finem honestum, & consequenter non in odium Fidei, quinam sint Catholici in ditione sua: vnde si tunc interroget Petrum, an sit Catholicus, isti tacere, aut tergiversari non licet: quia ea taciturnitas erit signum Fidei negatæ. Quare propositio asserens in hoc casu silentium esse licitum, subiacebit huic damnationi, iuxta quam damnabilis est propositio asserens, interrogatum à potestate publice de sua Fide, posse tacere. Neque potest excusari in presenti, sicut in præcedenti, ex eo quod hic non agitur causa Fidei: nam quavis in hoc casu interrogatio non sit in odium Fidei; negari non potest, quod agatur hic causa Fidei, propter aliquem alium finem honestum, & maxime si iste finis sit Catholicis favorabilis. ita sic interrogatum ab Episcopo, vel Principe Catholico teneri ad confessionem Fidei, docuit P. Arriaga 2. 2. disp.

Arriag. 2. 2. disp. 21. sect. 2. num. 5., quem refert, &

sequitur Leander à Ss. Sacr. part. 1. in decal. 2. disp. 2. quæst. 12.

DISERTATIO XIII.

De necessitate piæ affectionis supernaturalis ad assensum Fidei, & ad eius certitudinem.

CAPVT. I.

Relatis duobus propositionibus damnatis, proponitur doctrina certissima Theologorum, & quomodo ex illa reddatur certo falsa opposita opinio?

SVMMARIVM.

- Due propositiones damnatæ. num. 1.*
- Piam affectionem voluntatis esse necessariam ad assensum Fidei. n. 2.*
- Constat ex eo, quod liberum est credere, & non credere. Vbi refertur definitio Tridentini n. 3.*
- Necessaria est ad certitudinem adhesionis. num. 3.*
- Vbi non est euidencia veri, requiritur inclinatio voluntatis. num. 5.*
- Solum requiritur ad credendum, mysterium fuisse à Deo revelatum, num. 6.*
- Reijcitur assertio opposita. num. 7.*
- Ex eo reijcitur, quia falsum est, quod res Fidei sint euidentes. num. 8.*

I. P R o p o s i t i o 19., quam in hoc decreto damnat Pontifex, hæc est. *Voluntas non potest efficere,*
T t 2 vi